



LIBERETA'



FURLANIJA - JULIJSKA KRAJINA

Dodatek k časopisu Sindikata Italijanskih Upokoencev Spi-Cgil Fjk v slovenščini

spi.cgilfvg.it

Edizione in sloveno di Liberetà Fvg Anno 25 - Numero 1 - Giugno 2020 - Reg. Tribunale di Trieste N. 934 del 21/5/96 - Direttore responsabile Antonello Rodio - Stampa: Cronaca Fvg

KAKO NAJ NA NOVO ZAČNEMO PO VIRUSU

QUI SI FA
IL FUTURO
CGIL
SPI

Ne zadostujejo naložbe v ekonomijo in delo: javno zdravstvo in krepkejša socialna država sta nujna pogoja za varen zagon države. Storitve za starejše državljane potrebujejo korenite spremembe

na 2. strani

Cilj je zagon, Evropa je prisotna

750 tisoč milijard od leta 2020, dodatnih 1100 za obdobje 2021-2027. To so sredstva, ki jih je v načrtu za rast Evrope odobrila Evropska komisija, da bi lahko kljubovala zdravstvenim in ekonomskim izrednim razmeram, ki jih je povzročil covid-19. Program, ki ga je 18. in 19. junija izglasoval svet, namenja državam članicam sredstva v povprečju s posledicami pandemije: ravno zaradi tega bo največ sredstev šlo Italiji – 173 milijonov, od katerih bo 91 milijonov posojil, ostalih 82 pa nepovratnih finančnih sredstev. Nedvomno so to temeljne storitve za nove ukrepe, ki jih gre dodati tistim, ki jih je že odobrila vlada pred uredbo o novem zagonu z dne 19. maja, ki vlaga 55 milijard.

Evropa torej obstaja in njena podpora bo temeljna za izhod iz krize tudi s pomočjo sredstev Evropskega

mehanizma za stabilnost (finančne institucije, ki so jo vzpostavile države članice evrskega območja) in njene posojilne sposobnosti, ki jo je treba koristiti kot vir financiranja z nizkimi stroški za naložbe v zdravstveni sistem. Naložbe, ki lahko pomagajo tudi v naši deželi, pri procesu krepitve teritorialnih storitev, da bo zdravstveni strošek dolgoročno trajnosten, da bo preventiva delovala in pritisk na bolnišnični mreži nekoliko upadel.



Evropa bo morala kaj storiti tudi glede prostega prehoda delavcev in oseb po prisilnem mirovanju zaradi virusa. To od nje zahteva turistični sektor, ki je sestavni del državne in deželne ekonomije, ob njem pa seveda na tisoče tujih in čezmejnih delavcev, ki so prisilno ustavljeni v svojih državah, s hudimi posledicami zlasti, kar zadeva oskrbo starejših.

Veliki boj za spremembe

piše Roberto Treu
(generalni sekretar Spi Cgil FJK)

Potem ko je (upamo) najhujše za nami, ko štejemo na tisoče okuženih, bolnih in umrlih, se lotevamo nove preventivne in nadzorne faze, reorganizacije zdravstvenih in skrbstvenih storitev, nujnih ukrepov za ekonomski in zaposlitveni zagon, tako v Italiji kot v večjem delu sveta.

Cgil je bila med protagonisti, vključno z ostalimi konfederacijami, pri snovanju ukrepov za zaščito delavcev, zaščito delovnega mesta in proizvodnih dejavnosti s spodbudnim soočanjem z vlado. Vse to je bilo potrebno v najhujši fazi epidemije ob prekinitvi dejavnosti, izolaciji in ohranjanju razdalje.

Previdnost in zgledno obnašanje večine državljanov, ki so spoštovali vladne predpise, sta omejila morebitno dodatno škodo, nikakor pa ne gre popustiti, da ne bi prišlo do novih žarišč.

Prav gotovo gre pohvaliti veliko

delo, ki so ga opravili čisto vsi zaposleni na socio-zdravstvenem področju: podpirali jih bomo tudi jutri, ko bo verjetno marsikdo nanje pozabil in jim ne zagotovil ustreznega delovnega mesta ali plače, jim ne bo priznal profesionalnosti, zagotovil izobrazbo in zaščitno opremo. Tako kot bomo podpirali vse delavke in delavce – od trgovcev do prevoznikov, na primer – ki so nam dovolili, da smo to izredno težko obdobje preživeli. Prioriteta je sedaj zagon ekonomije: po zaslugi evropskih sredstev bomo lahko dočakali razvoj in zaposlitve. Vendar moramo biti soudeleženi tudi pri tej fazi, da bi si zagotovili drugačen model ekonomije, ki bi zmanjšala socialne razlike in vplivala na izboljšanje okolja.

Ne, to niso le parole. Siti smo špekulantov in suverenistov: če smo lahko danes vložili v pomoč brezposelnim in podjetjem (tudi

manjšim) ter denarno prispevali za zdravstvo, se moramo zavezati Evropski uniji, ki nam je s sprejetimi ukrepi dovolila, da smo se dodatno zadolžili, ne da bi državo pahnili v stečaj. Italija, danes več kot kdajkoli prej, mora ostati članica Evropske unije, saj se slednja ravno sedaj vse bolj usmerja v drugačno politiko, kakor smo zahtevali, in vse bolj predstavlja skupen dom; pa tudi če želimo imeti neko vlogo med velikani svetovne ekonomije (ZDA in Kitajska) in konkurirati, zaščititi in okrepiti naš model socialne države, ponujati zajamčene in redne zaposlitvene priložnosti.

Cgil zahteva od vlade, naj uporabi vse priložnosti evropskih skladov, od tistih 36/37 milijard evrov, ki jih Evropski mehanizem za stabilnost ponuja za izboljšavo našega socio-zdravstvenega sistema. Slednji se je izkazal, pa vendar ni mogel skrivati zamud, pomanjkljivosti

in hudih težav.

V mislih imam namreč sistem domov za starejše občane, šibke teritorialne storitve, oskrbo za najšibkejše, za starejše in vse, ki boleajo za kroničnimi patologijami, ki so bili večkrat prepuščeni samim sebi oz. pomoči družine. Izkusnje nas bogatijo – prizadevamo si za spremembo in inovacijo deželnega zdravstva in modela socialne oskrbe, tudi z velikim načrtom naložb v digitalno tehnologijo.

Z ostalimi sindikati smo v sporu z deželnim odborom, ponudili smo platformo, ki bi v središče postavila potrebo oseb, okrog katerih graditi, izoblikovati deželni javni in univerzalni socio-zdravstveni sistem.

Znotraj platforme zahtevamo konkreten načrt za starejše ljudi, da bi se čim pozneje zatekali v domove za starejše in druge podobne ustanove, ter da bi zagotovili

oskrbo in dostojanstvo ljudem, začeni na našem ozemlju.

To bo spor, ki bo od nas zahteval veliko truda, skupnega razmišljanja in širokega sodelovanja, saj so cilji dokaj ambiciozni in številne so politične in ekonomske sile, ki jih bodo zavlačevale.

Sindikata upokoencev Cgil je in bo pripravljen, po zaslugi vseh vas tovarišic in tovarišev, ki ste v najtežjem obdobju epidemije pomagali ljudem, ki so potrebovali podporo. Danes smo spet prisotni na naših sedežih, kjer sprejemamo ljudi, prisluhnemo njihovim težavam, jim pomagamo tudi s patronatom Inca in Caf.

V hudih trenutkih, kakršen je ta, so sodelovanje, utrjevanje odnosov, krepitev zastopanja Spi in Cgil, ključni faktorji za zaščito vitalnosti našega demokratičnega sistema, ki so ga ravno starejši ljudje zagotovili in zaščitili v preteklosti naše države.

Vse bo dobro, beremo pod mavricami, ki so jih risali otroci in še danes krasijo okna, ograje teras in balkonov. Ta zapis žal ne more veljati za 34 tisoč oseb, večinoma starejših, ki je klonilo virusu (število je morebiti še veliko višje, kot pojasnjemo na 4. in 5. strani). Najbrž je to daleč najhujša kriza, ki jo je država doživela po koncu druge svetovne vojne, vlada pa je v iskanju izhoda po uvedbi številnih uredb 19. maja z uredbo za zagon odobrila močan finančni ukrep vreden 55 milijard evrov.

UKREPI. Pomoč je res precejšnja, skorajda dvakrat višja od za letos predvidenih 32 milijard, vendar je njena vzdržnost odvisna od podpore Evrope, ki naj bi Italiji predvidoma nakazala 170 milijard (skoraj polovica teh je nepovratnih) v okviru novega Recovery Fund, s katerim se tačas ukvarja Evropska komisija; pomoči bi se lahko pridružila še dodatna podpora s strani Evropske centralne banke. Glavnina vladnih 55 milijard je namenjena podpori svetu dela in podjetjem s podaljšanjem prejemanja nadomestila za čakanje na delo, s prepovedjo odpuščanja delavcev do 17. avgusta, z dodatki za podjetnike in profesionalce (podaljšani do aprila in celo do maja z uvedbo dodatnih nepovratnih prispevkov v sozvočju z upadom prihodkov) in z rezom davka Irap.

WELFARE. Opozoriti velja na 3,2 milijardi evrov namenjenih državnemu zdravstvenemu sistemu v tekočem letu (tem gre dodati že predvidenih 1,7 milijarde evrov) za leto 2021, ki naj bi med drugim okrepili tudi krajevne storitve, delno šolo (ne zadržujejo namreč, da bi zagotovili varen začetek pouka septembra) in podporo družinam: bonus za varuške in poletna središča, starševske dopuste, nov dohodek za izredne razmere in še druge ukrepe, ki seveda predvidevajo nič koliko sredstev, ne ciljajo pa na celostno okrepitev sistema za oskrbo posameznika, mladoletnih in starejših ter ne samostojnih oseb, kar pa bi bilo neobhodno

Za nov začetek potrebujemo tudi novo socialno državo

Podpora zaposlovanju in podjetjem je vključena v majsko uredbo o ponovnem zagonu
Če si želimo uresničiti druge faze, potrebujemo naložbe v zdravstvo, šolo in storitve za starejše



Pomoč, 2 milijona s strani sindikata

Sindikati Cgil, Cisl in Uil so v sklopu državne kampanje v podporo sistema pomoči v izrednih razmerah na začetku junija zbrali skoraj dva milijona evrov. Po prvem nakazilu civilni zaščiti, ki je znašalo 1,9 milijona evrov, se nabirka nadaljuje ob aktivnem sodelovanju sindikatov upokojujencev Spi, Fnp in Uilp. »Zelo smo zadovoljni, saj smo dosegli izredno pomemben rezultat, ki kaže na solidarnost med italijanskimi delavci in upokojujenci,« so zapisali v skupnem sporočilu z državnih tajništva sindikatov. Kdor bi rad sodeloval, lahko prispevek nakaže na tekoči račun pri banki Monte dei Paschi IBAN It 50 I 01030 03201 000006666670 s pripisom: Aiuta chi ci aiuta.



potrebno, če si res želimo spremeniti sistem socialne države in gospodarstvu oz. zaposlovanju dovoliti ustrezen zagon. Slednji pa bi lahko bil dokaj težavni, saj tvegamo, da nas bo že jeseni zajel nov val okužb in da bomo

še dodatno občutili breme, ki ga je epidemija s t.i. lockdownom naložila na ramena družin.

SINDIKAT. Na noge postaviti Italijo, ki naj bi temeljila na novi socialni državi. To je sedaj zahteva sindikatov Cgil, Cisl in

Uil, ki od vlade pričakuje nove ukrepe za izhod iz izrednega stanja in za snovanje strategije – tudi z evropsko podporo –, ki bo osnovana na naložbah, ki bi le dovolile nov ekonomski in socialni začetek. Kateri so cilji?

Da bi postale naložbe v zdravstvo in socialno državo strukturne, kar bi okrepilo zaposlitve, število ležišč na oddelku za intenzivno nego, utrdilo socio-zdravstvene storitve in preventivne ukrepe na krajevni ravni, privedlo do odobritve zakona za ne samostojnost oseb, do izrednih programov za šolo z novimi zaposlitvami in naložbami v poslopja in računalniško opremo, pa še do načrta za podporo strateških infrastruktur (prevozi, digitalno omrežje, javne gradnje, energija in okolje, varnost ozemlja) – tako da bi se gospodarsko kolesje ponovno zagnalo v luči trajnostnega razvoja.

NOV MODEL OSKRBE. Glede na strašno pustošenje virusa po domovih za starejše, sodi reforma storitev za starejše, ki vključuje okrepitev oskrbe na domu in ponujanje priložnosti za samostojno življenje, prav gotovo med prioritete. Ob vztrajanju pri zahtevah o pokojninah in davkih, bodo morali sindikati upokojujencev nadaljevati tudi z zahtevami v tej smeri. Če so sedanji vladni ukrepi upravičeno usmerjeni v podporo delu, zaposlitvam, podjetjem in zdravstvu, bi bilo nedopustno, da državne strategije sedaj ne bi postavile med prioritete tudi izboljšanje pogojev za starejše osebe: 14 milijonov državljanov je namreč prepričan, da je nov sistem davkov in socialne države mogoč in da je to edino možno orodje za nov zagon države.

Neizprosni sovražnik starejših

85% žrtev je bilo starih nad 70 let, tistih nad 80 let je 30%

Številke sicer niso dokončne, ker se okužbe še niso izničile. Sedaj, ko je najslabše za nami, je čas za obračun teh štirih mesecev epidemije.

Prav gotovo je slednji hujši od tega, kar smo pričakovali, ko se je koronavirus pojavil na Kitajskem in se nam je zdel še ukrotljiva pošast. »Nekaj več kot gripa,« so minimizirali številni virologi in poudarjali, da je stopnja umrljivosti nizka, kot bi hoteli Italijane miriti. Virus je nevaren

le za starejše ljudi, so dodajali, zlasti za take, ki imajo predhodne patologije. **VI-RUS IN STAROST.** No, starejši. Da so oni najpogostejša tarča, je bilo jasno še preden se je virus pojavil na italijanskih tleh. Štiri mesece po prvem pozitivnem brisu v kraju Codogno, kažejo podatki na to, kako je bilo tveganje visoko. Bolezni podležejo le 3% okuženih, se je govorilo. Na začetku junija je virusu podleglo 33 tisoč oseb na 230 tisoč okuženih: to je

13,7%, kar pomeni vsaki sedmi okuženi. Med starejšo populacijo lahko govorimo o pokolu: 85% žrtev koronavirusa je imelo več kot 70 let, okuženih med 70. in 80. letom pa je umrlo kar 26%.

Med tistimi, ki so 80 let krepko presegli pa preštejemo kar 30% žrtev. Jasno je, da je bila starost ključna; žrtev pod 50. letom starosti smo prešteli zgolj med 0 in 1%, tistih nad 50. letom pa 2,7%, nad 60. letom pa 10%.

Koliko je bilo žrtev v domovih za starejše občane in v oskrbovanih zdravstvenih domovih (RSA)? Po ocenah Svetovne zdravstvene organizacije je šlo skoraj za polovico vseh žrtev koronavirusa v Evropi. Kar kaže seveda, da ne gre le za italijanski problem, vendar so slednjega še dodatno zaneli kritičnosti, neučinkovitosti in podcenjevanja, ki so preprečili oz. ovirali sprejemanje ustreznih ukrepov in odločitev. Prekinitve obiskov sorodnikov in znancev, je bila na primer težka odločitev, bila je pa nadvse potrebna. Kjer so se zanjo odločili v zamudi, je tveganje zaradi okužb kar poskočilo. Kar se da nesmiselne so bile odločitve, ki jih je sprejela Dežela Lombardija, kjer je deželna uredba z dne 8. marca predvidela sprejem okuženih pacientov, za katere ni bilo nikjer ustreznega mesta, v oskrbovane zdravstvene domove. To je bilo tako, kot bi prižgano vžigalico zalučali v senik.

ZAŠČITNE MASKE, OSEBJE, BRISI. Prav gotovo je svoje odigralo tudi pomanjkanje ustreznih osebnih zaščitnih pripomočkov, kot so na primer zaščitne maske, ki so po ocenah višje zdravstvene ustanove, ki je preučila stanje v 3200 domovih za starejše in oskrbovanih zdravstvenih domovih, povsem ali skorajda povsem zmanjkale vsaj v začetni fazi pandemije v 83% vseh omenjenih objektov. Za nameček ni bilo mogoče opravljati brisov, pa tudi zdravstvenih delavcev in osebja je bilo premalo, po zaslugi dolgoletnih krčenj in rezov na področju oskrbe, namreč, pa tudi epidemije, ki je te figure zahtevala v bolnišnicah. Tožilstvo bo ocenilo, ali so bile te napake vezane na nepričakovane okoliščine ali pa so sad strukturalnih pomanjkljivosti, koliko pa so vezane na zamude, neučinkovitosti in odgovornosti posameznikov. Eno je namreč pomanjkanje zaščitnih mask, ki jih vsaj v prvih tednih res ni bilo

Domovi za starejše: potreba po spremembah

V ustanovah za starejše občane je bila tragedija napovedana. Preveč je bilo zamud pri odločitvah. Nujno je zato spremeniti način dela za dostojanstvo gostov in za varnost



mogoče nikjer najti, povsem drugo pa je z njimi razpolagati in jih ne uporabljati, da ne bi prestrašili gostov in njihovih družinskih članov, kot naj bi se pripetilo v nekaterih ustanovah.

TUKAJ FJK. Veliko je bilo ustanov v naši deželi – Itis, La Primula in Mademar v Trstu, pa tisti v krajih Mortegliano, Lovaria, San Giorgio di Nogaro, Paluzza, Zoppola, seznam pa je še zajeten – kjer smo zabeležili več smrtnih žrtev. Podatki kažejo, da je skorajda 60% žrtev (191 na 338

v trenutku, ko gremo v tisk, 11. junij) prebivalo v tržaški pokrajini. Na ta podatek vpliva seveda dejstvo, da je Trst glavno mesto dežele, z javnimi prevozi, šolami, polnimi uradi, pa tudi nič koliko strukturnimi pomanjkljivostmi v ustanovah za starejše ljudi, med katerimi je precej manjših zasebnih objektov, ki le s težavo zasledujejo prekalifikacijo, ki jo je Dežela začela, vendar nikoli speljala. Od začetka epidemije številne ustanove v Trstu še danes nimajo in ne morejo zagotoviti

pogojev za izolacijo okuženih.

TRAJEKTI IN ZAMUDE. Izbira, da bodo okužene starejše občane, preselili na trajekt, je po mesecu ostrih kritik (tudi s strani sindikatov, zlasti Spi in Cgil), polemik in obotavljanja med deželnim odborom in Zdravstvenim podjetjem glede odgovornosti pri odločitvi, splavala po vodi. Ne glede na pobudnika (ali kdo dvomi, da je bila zamisel politična?), je izbiro narekovala nuja: potem ko so prihod trajekta napovedovali že mesec dni in

potem ko je bil slednji še vedno zasidran v Neaplju, so si premislili – Zdravstveno podjetje pa bo moralo zaradi preklica plačati 246 tisoč evrov. Kar je nerazumljivo, pa je dejstvo, da so dva meseca zatem pacienti še vedno tam, kjer so bili. »Še vedno čakamo, da se najde ustrezne prostore, kamor bi lahko preselili in izolirali okužene paciente, taiste, ki jih je bilo sredi aprila po oceni deželne vlade nujno treba takoj preseliti.« To je le ena od tolikih prijav sindikata upokojencev – slavospevi o upravljanju izrednega stanja so torej povsem odvečni. »Na Tržaškem smo dosegli strašno stopnjo okužb in umrljivosti,« pišejo Spi, Fnp in Uilp. Prav gotovo so to številke, ki bi jih lahko omejili, ko bi deželno odborništvu za zdravstvo takoj odredilo izolacijo in premestitev okuženih starejših, kakor so narekovali državni predpisi, ki pa jih tu nihče ni spoštoval – posledice so na dlani: veliko okužb in smrti smo prešteli med oskrbovanci in osebjem domov za starejše. »Zahtevamo, da se temeljito preuči pogoje za oskrbo starejših oseb in da se spodbudi oskrbo na domu z okrepitevijo socio-zdravstvenih ukrepov na teritoriju, ob radikalni preučitvi strukturnih pogojev in storitev domov za starejše, na podlagi katerih bi dosegli koncesije. Za te cilje si bomo prizadevali, za univerzalno torej in bolj primerno javno zdravstvo.«



Brez starejših ni prihodnosti: Spi se pridružuje pozivu skupnosti sv. Egidija

Sindikata upokojencev Spi-Cgil se pridružuje pozivu skupnosti sv. Egidija »Brez starejših ni prihodnosti«, saj želijo počlovečiti našo družbo in se zoperstaviti selektivnemu zdravstvu. Pandemija koronavirusa ni prizanesla nikomur, vendar je hudo in nasilno udarila po starejši populaciji, ki je šibkejša in nezaščitena.

Na začetku zdravstvene emergence so si številni polnili usta, češ, da ni strahu, saj se virus loteva le starejših, kar je dokaj nespodobno razmišljanje, ki starejše ljudi poriva še bolj ob rob družbe. Zamisliti se moramo glede tega, kar se je pripetilo v oskrbovanih zdravstvenih domovih in domovih

za starejše, kjer smo bili priča pravemu pokolu – institucije pa morajo poskrbeti, da se nekaj takega več ne ponovi. Zdravstvo ne sme biti zagotovljeno samo nekaterim, pač pa vsem, kot to določa ustava. Zagotoviti dostojanstvo starejšim je cilj, ki ga naša država žal še vedno ni dosegla. Vsi moramo za to prispevati tako, da zgradimo novo javno socialno državo, univerzalno in inkluzivno, ki bi bila zmožna ponuditi odgovore na temo staranja populacije. Apel skupnosti sv. Egidija je namenjen vsem, državljanom in institucijam, da vsi skupaj spremenimo mišljenje in spodbudimo nove družbene in zdravstvene pobude za starejše ljudi.

INTERVJU



»Preobrat glede pomoči z evropske strani? Prav gotovo so nanj vplivali ekonomski razlogi, pa tudi posnetki krst iz Bergama so močno ganili svet.« Tržačanka Barbara Gruden, ki se iz Nemčije oglašuje v poročilih in radijskih dnevnikih mreže Rai, tako pojasnjuje razloge za preobrat glede t. i. Recovery Fund, svežnja za ponoven zagon gospodarstva EU težkega 750 milijard evrov, ki ga je Evropa – ki je končno pokazala svoj solidarnostni obraz – pripravljena vložiti, da bi presešla koronavirusne posledice. Po eni strani je tu t. i. realpolitika (politika, ki temelji na praktičnih in materialnih dejavnikih) teh, ki se zavedajo, da je treba podpreti evro in države, ki jih je pandemija močno oškodovala, po drugi strani pa ne gre zanemariti solidarnosti do držav, ki jim je pandemija zaračunala najvišjo ceno, s človeškega in moralnega, še prej kot ekonomskega vidika – to je ocena novinarka, ki trezno pripoveduje zgodbo nemškega preobrata in ključne vloge, ki jo je imela kanclerka Angela Merkel tako pri soočanju z epidemijo kot pri sproščanju evropskih sredstev.

Manj kot 150 tisoč primerov oziroma 90 tisoč manj kot v Italiji, predvsem pa 8500 žrtev, to je le četrtnina v primerjavi z nami. Številke kažejo, da je bil nemški model uspešen pri upravljanju z virusom. Zakaj misliš, da je tako?

»V prvi vrsti je treba priznati, da so imeli srečo, saj se je prvi val okužb pojavil z dvotedensko zamudo v primerjavi z Italijo in na začetku se je znesel zlasti na mlado populacijo. Nemci so imeli torej nekaj več časa, da so razumeli, kaj se dogaja in se na to ustrezno pripravili. Potem so seveda odigrali temeljno vlogo tudi strukturalni faktorji: mladi v Nemčiji prej zapustijo dom, socialna država pomaga ljudem, ki delajo, tako da nonotom ni treba redno opravljati tudi funkcijo varuške, pa še vlaganje v javno zdravstvo je pomembno, vanj investira Nemčija kar 9,5% BDP, to je skoraj odstotek več od Italije in evropskega povprečja. Ni naključje, da na začetku epidemije je bilo na intenzivni negi 28 tisoč ležišč, število pa bi se brez težav po potrebi lahko dvignilo na 40 tisoč. Pomembno vlogo pa so

NEMŠKI MODEL



»Vlaganje v socialno državo in kanček sreče«

Strategija Angele Merkel v besedah Barbare Gruden, ki se za dnevnik mreže Rai oglašuje iz nemške prestolnice: »Preobrat glede pomoči EU? Glavno besedo je imelo gospodarstvo, pa tudi krste iz Bergama«

■ Na fotografijah Barbara Gruden pri delu: zgoraj pri Brandenburških vratih, spodaj pa pred kamero

OD PRIMORSKEGA V BERLIN

Barbara Gruden se je rodila v Trstu in svoje prve korake v novinarskem svetu je že kot mlado dekle opravila na Primorskem dnevniku, dnevniku slovenske narodne skupnosti v Trstu. Ekipi Rai se je pridružila leta 1995, leta 2004 je bila vključena v uredništvo za zunanje zadeve radijskega dnevnika in uresničila tako svoje sanje o poročanju o mednarodni politiki, kar je seveda cilj obmejne novinarka, ki je diplomirala v jezikih.

Od leta 2017 je poročevalka za mrežo Rai iz Nemčije in redno se oglašuje v dnevnikih (tako kot kolegica in someščanka Giovanna Botteri, ki poroča iz Kitajske) z reportažami iz Berlina, v katerih nam ne pripoveduje le o nemškem modelu kljubovanja pandemiji, pač pa tudi o vlogi, ki jo je imela Nemčija pri snovanju ukrepov, ki jih bo Evropa sprejela za preseganje krize in v podporo najbolj oškodovanim državam.



odigrali družinski zdravniki, ki v Nemčiji med drugim opravljajo tudi krvne izvide: če so izvedli ogromno brisov, je zasluga tudi njihova.«

Številni so na straneh naših časopisov slavili vlogo Angele Merkel.

»Kanclerka zna biti avtoritarna, pa ne le na političnem področju, tudi na znanstvenem. Ne gre pozabiti, da je po poklicu fizik, tako da se na znanstvene teme povsem razume. Vse od začetka pandemije je bila jasna, ko je redno nagovarjala državljane, kar je precej neobičajno za političarko njenega kova, ki se ne prepušča selfijem oz. nastopanju za vsako ceno. Ni naključje, če je konsenz Krščanske demokratske unije, ki je še pred pandemijo bil dokaj medel,

spet dosegel 40%, kanclerka pa se danes ponaša celo s 70%. Seveda se tudi tu govori o konspiracijah in o tem, da je bilo vse zrežirano in da ni bilo treba za 8000 mrtvih zablokirati ekonomije, vendar je ta pogled malo razširjen.«

Poskusimo zamenjati perspektivo – pogledimo na Italijo z očmi Nemcev. Kako so gledali na nastopanje italijanske vlade?

»Večjih kritik nisem zabeležila. Tako kanclerka kot njen glavni virolog Christian Drosten sta vse od začetka priznala, da so napake pač neizbežne pri neznanem virusu. Zaupati moram, da je do Italije prevladoval občutek solidarnosti, zlasti pred posnetki vojaških tovrnjakov, ki so odnašali krste iz Bergama. Mislim, da so te scene konkretno pripomogle pri debati

o evropski pomoči in Recovery Fundu Von der Leyenove.«

Ne misliš, da gre tu za ekonomske vzroke? Še na začetku maja se je Nemčija ograjevala od intervencijske politike: celo nemško ustavno sodišče je bilo kritično do ECB zaradi nakupa državnih obveznic...

»Potreba po reševanju evra pred defaultom Italije ali Španije je bila vedno srž debat, tako kot zavedanje glede pomena povezav med italijansko in nemško industrijo, zlasti v avtomobilskem sektorju. Emocionalni faktor pa ima svojo težo na javno mnenje in na politiko, ki se ne ozira le na ekonomijo. Sama sodba nemškega ustavnega sodišča proti ECB, če jo preberemo z drugega zornega kota, je poziv Evropi, naj se zaveda od-

govornosti: če Evropska centralna banka odigra v politično vlogo, je to ravno zato, ker za monetarno unijo ni politične unije.«

Povrniva se k virusu. Pri nas je ukrepanje zoper epidemije v domovih za starejše občane ena izmed najbolj vročih tem, glede na število mrtvih in posledic slednjih na pravnem področju. Kako se je izkazala Nemčija?

»Tudi v Nemčiji so bili domovi za starejše občane in oskrbovani zdravstveni domovi (RSA) glavno žarišče pandemije, vendar je bilo število mrtvih v primerjavi res veliko nižje. Morda so Nemci prej prekinili obiske, pa tudi model vodenja teh domov je veliko sodobnejši in bolj inovativni, saj se spodbuja t. i. social housing oz. starejše osebe živijo v samostojnih stanovanjih in delijo le storitve. Ponavljam pa, da je virus tudi v Nemčiji vstopil v te domove.«

Kako ocenjuješ predlog o »spremenljivi svobodi«, se pravi omejitvenih ukrepov za tiste - med katere sodijo starejši - ki so bolj izpostavljeni hujšim učinkom virusa?

»Ne glede na moja osebna prepričanja, je v Nemčiji ta tema stranska, najbrž zato, ker so bile omejitve gibanja manj stroge kot v Italiji. Če izvzamemo Bavarsko, so se ljudje lahko prosto premikali in se srečevali z ljudmi, posamezno in s spoštovanjem obvezne medosebne razdalje. Tudi zaradi tega je bilo mogoče nadzorovati drugo fazo lažje, ker je bilo prej manj omejevanja individualne svobode. Merklova, ki se je rodila v Nemški demokratični republiki, je na temo zelo občutljiva, in je bila vse od začetka prepričana, da se je treba čim prej vrniti v neko normalnost brez prepovedi in omejitev. Tudi glede tega ji je država zaupala.«